

จากความไม่มั่นคงสู่ชุมชนต้นแบบ....บ้านมั่นคงเจริญชัยนิมิตใหม่

เรื่อง : วิเชียร แสงพลอย

เรียบเรียง : วนิดา ทองใบใหญ่/ ศิริพร ฉุนตุ

เรื่องราวของ "ชุมชนเจริญชัยนิมิตใหม่" เป็นเหมือนกับชีวิตของเราทุกคน ที่ต่างก็ต้องเผชิญหน้ากับความไม่มั่นคงในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง แต่สิ่งที่ทำให้เรื่องนี้พิเศษ คือ การรวมพลังกันเพื่อสร้าง "บ้าน" ที่ไม่ได้เป็นเพียงแค่อุบัติเหตุ แต่เป็นรากฐานที่มั่นคงของชีวิต

ในพื้นที่เจริญชัยนิมิตใหม่... เคยมีผู้คนใช้ชีวิตอยู่บนความเปราะบางของสิทธิในที่ดิน ความแออัด และสภาพแวดล้อมที่ไม่เอื้อต่อการมีคุณภาพชีวิตที่ดี แต่แล้วเมื่อเสียงเล็กๆ เหล่านั้นมารวมกันเป็นพลังที่ยิ่งใหญ่ โครงการที่ชื่อว่า "บ้านมั่นคง" ก็ได้เข้ามาเป็นสะพานเชื่อมพวกเขาไปสู่ชีวิตที่ดีกว่า

เริ่มต้นจากการสร้างคน... สร้างการรวมกลุ่ม สร้างความเข้าใจ และสร้างการจัดการด้วยมือของพวกเขาเอง ทุกชั้นตอนล้วนเกิดจากความร่วมมือของทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคประชาชน และโดยเฉพาะอย่างยิ่ง สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (พอช.) ที่เข้ามาทำหน้าที่เป็นเหมือน "เพื่อนร่วมเดินทาง" ที่คอยให้การสนับสนุน

การเดินทางเริ่มต้นด้วยการตั้ง "กลุ่มออมทรัพย์" เหมือนกับการปลูกเมล็ดพันธุ์ความหวังเล็กๆ ในใจของทุกคน จากนั้นจึงก้าวสู่การวางแผนผังชุมชนร่วมกัน ออกแบบบ้านที่เหมาะสมกับวิถีชีวิต และจัดการหาที่ดินเพื่อสร้างความมั่นคงที่แท้จริง บ้านที่สร้างขึ้นจึงไม่ใช่แค่ตึกแถวหรือที่อยู่อาศัย แต่เป็น "ผลผลิต" ของความร่วมมือ ความสามัคคี และความเชื่อมั่นที่พวกเขามีให้กันและกัน ทุกอิฐทุกแผ่นกระเบื้องจึงอัดแน่นไปด้วยเรื่องราวการต่อสู้และความหวัง

การบันทึก "การเดินทาง" ครั้งสำคัญของชุมชนเจริญชัยนิมิตใหม่ ตั้งแต่จุดเริ่มต้นของการรวมตัวจนถึงวันที่พวกเขามีบ้านเป็นของตนเองอย่างภาคภูมิใจ เป็นเรื่องราวที่บอกว่า... ความมั่นคงที่แท้จริง อยู่ที่หัวใจของ "คนในชุมชน"

ชุมชนเจริญชัยนิมิตใหม่ จาก "สวนผัก" สู่บ้านที่อบอุ่นกว่า 50 ปี

ชุมชนเจริญชัยนิมิตใหม่ ตั้งอยู่บริเวณริมทางรถไฟ ถนนกำแพงเพชร 2 เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร ด้านหน้ามีคลองทุ่งบางซ่อนซึ่งเป็นคลองขนาดเล็กไหลผ่าน ส่วนด้านหลังติดกับคลองเปรมประชากร เป็นชุมชนเก่าแก่ที่มีอายุมากกว่า 50 ปี มีเนื้อที่ทั้งหมด 5 ไร่ 35 ตารางวา ปัจจุบันมีทั้งหมด 82 หลังคาเรือน ประชากร 201 คน แบ่งเป็นผู้ใหญ่ชาย/หญิง 148 คน เด็กชาย/หญิง 53 คน

ลุงวิเชียร แสงพลอย ประธานสหกรณ์เคหสถานเจริญชัยนิมิตใหม่ จำกัด ได้ย้อนเล่าถึงจุดเริ่มต้นของที่นี่ว่า "ครั้งหนึ่ง พื้นที่แห่งนี้เคยเป็น "สวนผัก" และเจ้าของที่ดินผู้ใจดีที่ชื่อนายมานะ เนตรสาริกา ได้อนุญาตให้ผู้คนที่ไม่มียุทธศาสตร์ได้เข้ามาพักพิง จากไม่กี่ครอบครัวที่เข้ามาอาศัยอยู่โดยไม่เสียค่าเช่า... กลายเป็น 20 หลังคาเรือนที่ขอจ่ายค่า

เช่าเพียงเดือนละ 5 บาท ซึ่งเงินจำนวนนั้นไม่ได้เข้ากระเป๋าใคร แต่ถูกนำไปจ่ายเป็นค่าภาษีที่ดิน เพื่อให้พวกเขาได้มีที่ยืนอย่างสงบสุข”

เรื่องราวของที่ดินและค่าเช่าที่ค่อยๆ ขยับจาก 5 บาท เป็น 10 บาท เป็น 50 บาท และ 100 บาท ตามขนาดพื้นที่ อาจดูเหมือนเป็นเรื่องของตัวเลข แต่ในความเป็นจริงแล้วมันคือเรื่องราวของ "ความสัมพันธ์" ที่เติบโตขึ้นอย่างช้าๆ ระหว่างเจ้าของที่ดินกับผู้คนที่เขาให้ที่พักพิง

เนื่องจากเป็นชุมชนขนาดใหญ่ มีความแออัดและจำนวนประชากรที่เพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ จากการขยายฐานครอบครัว รวมถึงการอพยพของประชาชนที่ได้รับความเดือดร้อนจากการถูกการทางพิเศษแห่งประเทศไทยให้ออกจากพื้นที่เพื่อสร้างทางด่วนสายบางโคล - แจ้งวัฒนะเข้ามาอาศัยอยู่ด้วย นอกจากนี้ยังมีปัญหาเรื่องการว่างงาน ความยากจน ยาเสพติด ระบบสาธารณสุขป็นพื้นฐาน ทั้งระบบประปา ไฟฟ้า ไม่เพียงพอต่อความต้องการของชุมชน รวมถึงถนนเข้าออกชุมชนที่คับแคบ จากปัญหาดังกล่าว ทำให้ชุมชนเกิดการรวมกลุ่มขึ้น โดยมีเป้าหมายเพื่อแก้ไขปัญหาเรื่องที่อยู่อาศัยและคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น จึงติดต่อประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ เพื่อให้เข้ามาช่วยเหลือและแก้ไขปัญหา แต่ไม่มีหน่วยงานใดเข้ามาดูแลช่วยเหลือ จึงต้องพึ่งพากันเอง เช่น การทำถนน ทำสะพานภายในชุมชน เป็นต้น

สภาพที่อยู่อาศัยเดิมชุมชนเจริญชัยนิมิตใหม่

บ้านมั่นคงชุมชนเจริญชัยนิมิตใหม่ : เส้นทางสู่การมีที่ดินและบ้านเป็นของตัวเอง

ในปี พ.ศ. 2536 มีการทำบุญปีใหม่ทำให้มีการคุยกันเรื่องปัญหาชุมชน ซึ่งเป็นครั้งแรกที่ พชม. หรือสำนักงานพัฒนาชุมชนเมืองเข้ามาร่วมประชุมและให้คำปรึกษา โดยเริ่มจากการแนะนำให้ประชาชนในชุมชนรวมกลุ่มกันเป็นสหกรณ์ออมทรัพย์ ทำให้ในวันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2537 ได้มีการจัดตั้งกลุ่มสหกรณ์ออมทรัพย์ขึ้น ซึ่งทุกบ้านเข้าร่วมเป็นสมาชิกในการออมทรัพย์ โดยกำหนดว่าสมาชิกทุกคนต้องออมเงินอย่างน้อยครัวเรือนละ 100 บาท หรือมากกว่านั้น

จุดเริ่มต้น การรวมตัวสู่ความมั่นคงทางการเงิน

ในปี พ.ศ. 2536 ชุมชนเจริญชัยนิมิตใหม่ได้เริ่มหารือถึงปัญหาที่อยู่อาศัยของตน โดยมี สำนักงานพัฒนาชุมชนเมือง (พชม.) เข้ามาให้คำแนะนำให้รวมกลุ่มกันเป็น สหกรณ์ออมทรัพย์ นี่เป็นจุดเปลี่ยนสำคัญที่นำไปสู่การ

ก่อตั้ง **กลุ่มสหกรณ์ออมทรัพย์** ขึ้นในวันที่ 5 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2537 โดยทุกครัวเรือนในชุมชนได้เข้าร่วมเป็นสมาชิก และกำหนดให้มีการออมเงินอย่างน้อยครัวเรือนละ 100 บาท เพื่อสร้างรากฐานทางการเงินที่แข็งแกร่ง

ต่อมาในปี พ.ศ. 2542 ความเจริญได้เข้ามาสู่พื้นที่โดยรอบชุมชนเจริญชัยนิมิตใหม่ทำให้มูลค่าที่ดินสูงขึ้น ด้วยเหตุนี้ภาคเอกชนรายอื่นจึงมีความสนใจในการจะซื้อที่ดินผืนนี้ ซึ่งเป็นที่อยู่อาศัยของชาวบ้านกว่า 49 หลังคาเรือนเพื่อที่จะมาทำธุรกิจ โดยผู้ที่ต้องการจะซื้อให้ราคาที่ดินกว่า 65 ล้านบาทแก่เจ้าของที่ดินเดิม เจ้าของที่ดินเมื่อทราบดังนั้นก็มีการติดต่อกับชาวชุมชนว่ามีที่อื่นที่สามารถไปลงหลักปักฐานได้หรือไม่ ทำให้นายวิเชียรมีโอกาสที่จะเสนอโครงการบ้านมั่นคงต่อเจ้าของที่ดิน หลังจากตกลงกันในรายละเอียดเรียบร้อยแล้ว เจ้าของที่ยอมตกลงที่จะขายที่ดินนี้ให้กับกลุ่มสหกรณ์การเงินเจริญชัยนิมิตใหม่เป็นเงิน 15 ล้านบาท จำนวน 5 ไร่ 35 ตารางวา ในราคาตารางวาละ 7,500 บาท ซึ่งมีราคาต่ำกว่าราคาประเมินอย่างมาก(คือตารางวาละ 30,000 บาท) โดยซื้อในนามของสหกรณ์เคหสถานชุมชนเจริญชัยนิมิตใหม่ โดยมีเงื่อนไขว่าถ้าซื้อที่ดินผืนนี้ไปแล้วสมาชิกชุมชนต้องอยู่กันอย่างเป็นระบบ ต้องมีถนนตัดผ่านหน้าบ้านทุกหลังและระบบสาธารณูปโภคจะต้องทั่วถึง ซึ่งในขณะนั้นชุมชนมีเงินเก็บเพียง 3 ล้านบาท ยังขาดอีก 12 ล้าน จึงเสนอขอใช้สินเชื่อดอกเบี้ยต่ำ (4% ต่อปี) จากสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) หรือ พอช.

การต่อสู้เพื่อที่ดินของชุมชน

ในปี พ.ศ. 2542 เมื่อความเจริญได้เข้ามาสู่พื้นที่โดยรอบ ทำให้มูลค่าที่ดินสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้ภาคเอกชนสนใจที่จะซื้อที่ดินที่เป็นที่อยู่อาศัยของชาวบ้านกว่า 49 หลังคาเรือนนี้ในราคา 65 ล้านบาท เพื่อนำไปพัฒนาธุรกิจ แต่แล้วลุงเชียร (วิเชียร แสงพลอย) หนึ่งในแกนนำชุมชน ได้มีโอกาสเจรจากับเจ้าของที่ดิน และเสนอ "โครงการบ้านมั่นคง" จนเจ้าของที่ดินเกิดความเข้าใจในความเดือดร้อนของชุมชน จึงตัดสินใจขายที่ดินผืนนี้ให้กับสหกรณ์การเงินเจริญชัยนิมิตใหม่ ในราคาเพียง 15 ล้านบาท ซึ่งต่ำกว่าราคาประเมินอย่างมาก โดยมีเงื่อนไขว่าชุมชนต้องอยู่อย่างเป็นระบบ มีถนนตัดผ่าน และมีระบบสาธารณูปโภคที่ทั่วถึง

ในขณะนั้นชุมชนมีเงินออมเพียง 3 ล้านบาท จึงขาดเงินอีก 12 ล้านบาท ซึ่งทำให้ต้องขอสินเชื่อดอกเบี้ยต่ำ (4% ต่อปี) จาก สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) หรือ พอช.

การจัดตั้งสหกรณ์และขอสินเชื่อเพื่อซื้อที่ดิน

ในปี พ.ศ. 2543 ชาวบ้านได้ยกระดับกลุ่มออมทรัพย์เดิมมาจัดตั้งเป็น **สหกรณ์เคหสถานเจริญชัยนิมิตใหม่ จำกัด** เพื่อขอสินเชื่อจาก พอช. จำนวน 18,553,400 บาท นำไปชำระค่าที่ดิน 15,262,500 บาท และที่เหลือเป็นค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับภาษีและอากร หลังจากนั้นได้มีการทำสัญญาซื้อขายที่ดินกับสมาชิกแต่ละราย โดยมีการผ่อนชำระค่าที่ดินตามขนาดที่ดินและความสามารถในการชำระของแต่ละคน โดยขนาดที่ดินมีตั้งแต่ 10 ตารางวาเป็นต้นไป

ภายหลังจากการดำเนินการเรื่องที่ดินแล้วเสร็จ ทางสหกรณ์ได้เริ่ม **จัดกระบวนการวางแผนการพัฒนาที่อยู่อาศัยในชุมชน** เพื่อเปิดโอกาสให้สมาชิกในชุมชนได้ร่วมกันออกแบบวางแผนการอยู่อาศัยและปรับปรุงสภาพชุมชน ซึ่งในกระบวนการดังกล่าว พอช. ได้สนับสนุนการออกแบบผ่านสถาปนิกชุมชนในการให้คำปรึกษาแนะนำ

เกี่ยวกับการจัดผังชุมชน โดยชุมชนมีความเห็นร่วมกันในแนวทางการปรับปรุงชุมชนรูปแบบการปรับผังที่ดินใหม่ โดยพยายามคงโครงสร้างเดิมไว้ (Reblocking) และสร้างบ้านใหม่ตามความสามารถของสมาชิก รวมถึงเพื่อปรับปรุงสภาพชุมชนเดิมให้มีผังและโครงสร้างสาธารณูปโภคพื้นฐานที่ดีขึ้น โดยออกแบบการทำถนนขนาดกว้าง 4 เมตร จำนวน 3 สาย วางระบบไฟฟ้า น้ำประปา และระบบการระบายน้ำ รวมถึงการกันพื้นที่ไว้เป็นพื้นที่ส่วนกลาง ในการทำกิจกรรมชุมชน และเป็นพื้นที่สีเขียวของชุมชน ซึ่งในทุกกระบวนการคนในชุมชนได้ร่วมกันดำเนินการในแต่ละขั้นตอนทั้งการจัดหาผู้รับเหมา การควบคุมการก่อสร้าง การตรวจสอบงบประมาณและการเบิกจ่าย จนถึงดำเนินการในทุกขั้นตอน

การวางแผนและพัฒนาที่อยู่อาศัยร่วมกัน

เมื่อได้ที่ดินแล้ว สหกรณ์ฯ ก็เริ่มกระบวนการวางแผนพัฒนาที่อยู่อาศัย โดยเปิดโอกาสให้สมาชิกในชุมชนมีส่วนร่วมในการออกแบบผังและปรับปรุงชุมชน โดยมีสถาปนิกชุมชนจากพอช. ให้คำปรึกษา ทุกคนร่วมกันตัดสินใจที่จะ คงโครงสร้างเดิมไว้ (Reblocking) และสร้างบ้านใหม่ตามความสามารถของสมาชิก มีการออกแบบและสร้าง ถนนกว้าง 4 เมตร 3 สาย วางระบบไฟฟ้า น้ำประปา และระบบระบายน้ำใหม่ทั้งหมด กันพื้นที่ส่วนหนึ่งไว้

เป็น พื้นที่ส่วนกลาง สำหรับกิจกรรมและเป็นพื้นที่สีเขียว ทุกขั้นตอนตั้งแต่การหาผู้รับเหมา ควบคุมการก่อสร้าง ตรวจสอบงบประมาณ ไปจนถึงการดำเนินการทั้งหมด ล้วนเกิดจากความร่วมมือของคนในชุมชน

ซึ่งในปี พ.ศ. 2546 รัฐบาลมีนโยบายในการพัฒนาความมั่นคงในที่อยู่อาศัย คนจนในชุมชนแออัดตามแนวทางโครงการบ้านมั่นคง โดยมอบหมายให้สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน(องค์การมหาชน) รับผิดชอบในการดำเนินการ ชุมชนเจริญชัยนิมิตรใหม่ ได้รับการคัดเลือกให้เป็นหนึ่งในสิบโครงการนำร่องบ้านมั่นคงจากทั่วประเทศ พอช. ได้สนับสนุนงบประมาณการพัฒนาระบบสาธารณูปโภคและสิ่งแวดล้อมภายในชุมชน จำนวน 4,348,541.50 บาท ภายใต้งบ 89 ครั้วเรือน

โครงการนำร่อง "บ้านมั่นคง"

ในปี พ.ศ. 2546 รัฐบาลได้ประกาศนโยบายพัฒนาความมั่นคงในที่อยู่อาศัยแก่คนจนในชุมชนแออัดตามแนวทาง โครงการบ้านมั่นคง ซึ่ง ชุมชนเจริญชัยนิมิตรใหม่ ได้รับคัดเลือกให้เป็นหนึ่งใน 10 โครงการนำร่อง จากทั่วประเทศ โดย พอช. ได้สนับสนุนงบประมาณเพื่อพัฒนาระบบสาธารณูปโภคและสิ่งแวดล้อมภายในชุมชนจำนวน 4,348,541.50 บาท ครอบคลุม 89 ครั้วเรือน

ออกแบบวางผัง จากการปรับผังใหม่ ดังกล่าวทำให้สามารถจัดแบ่งแปลงที่ดินได้จำนวนทั้งสิ้น 83 แปลง แบ่งเป็นที่ดินสำหรับอยู่อาศัย 82 แปลง เพื่อให้ชาวชุมชนเดิมและผู้เดือดร้อนจากชุมชนใกล้เคียง และอีกหนึ่งแปลง เนื้อที่ขนาด 38 ตารางวากันไว้เป็นพื้นที่ส่วนกลางสำหรับใช้เป็นสถานที่ก่อสร้างอาคารอเนกประสงค์เพื่อเป็นที่ทำ

การสหกรณ์ ที่ทำการอพพร.ประจำชุมชน ศูนย์สุขภาพชุมชน กลุ่มแม่บ้าน และศูนย์เด็กเล็ก โดยที่ดินทั้ง 82 แปลง ได้ถูกนำมาจัดสรรให้แก่ สมาชิกสหกรณ์ โดยขณะที่ดินขนาดต่ำที่สุดคือ 10 ตารางวา และสูงสุดไม่เกิน 25 ตารางวา

การจัดสรรที่ดินและพื้นที่ส่วนกลาง หลังจากการปรับผังใหม่ ทำให้สามารถจัดแบ่งแปลงที่ดินได้ทั้งหมด 83 แปลง แบ่งเป็น 82 แปลงสำหรับอยู่อาศัย จัดสรรให้ชาวชุมชนเดิมและผู้เดือดร้อนจากชุมชนใกล้เคียง โดยมีขนาดตั้งแต่ 10 ตารางวาขึ้นไป และสูงสุดไม่เกิน 25 ตารางวา 1 แปลงขนาด 38 ตารางวา ใช้เป็น **พื้นที่ส่วนกลาง** สำหรับสร้างอาคารอเนกประสงค์เพื่อเป็นที่ทำการสหกรณ์ ที่ทำการ อพพร. ศูนย์สุขภาพชุมชน กลุ่มแม่บ้าน และ ศูนย์เด็กเล็ก

ที่อยู่อาศัยใหม่หลังการพัฒนาโครงการบ้านมั่นคง

จากการเข้าร่วมเป็นโครงการบ้านมั่นคง ทำให้ชุมชนเกิดการ พัฒนาสภาพการอยู่อาศัย รวมถึงการพัฒนาชุมชนและสังคมโดยรวม นอกจากคนในชุมชนมีบ้านที่มั่นคง มีความแข็งแรงปลอดภัยต่อการอยู่อาศัย รวมถึงถนน ระบบไฟฟ้า ระบบประปา และระบบการระบายน้ำ ภายในชุมชนดีขึ้น จากเดิมที่เคยเป็นถนนแคบ เป็นสะพานไม้ ทางเข้า-ออก ไม่สะดวก เป็นระเบียบ มีทางเดินเว้นระยะห่างจากกัน มีแสงสว่าง ตามทางเดินติดตั้งครบถ้วน ทำให้ปลอดภัยในเวลากลางคืน ลดปัญหาอาชญากรรม และเพิ่มความมั่นใจในการอยู่อาศัย ทำให้ชุมชนน่าอยู่และปลอดภัยมากขึ้น

ชุมชนที่น่าอยู่และปลอดภัย

การเข้าร่วมโครงการบ้านมั่นคงส่งผลให้ชุมชนเจริญชัยนิมิตรใหม่พัฒนาขึ้นในทุกมิติ จากเดิมที่เคยเป็นถนนแคบ ทางเข้าออกไม่สะดวก ปัจจุบันชุมชนมีถนนที่กว้างขวาง มีทางเดินเป็นระเบียบ และมีแสงสว่างตลอดทาง ทำให้ทุกคนรู้สึกปลอดภัยในยามค่ำคืน ลดปัญหาอาชญากรรม และสร้างความมั่นใจในการอยู่อาศัย นอกจากนี้ บ้านเรือนมีความมั่นคงแข็งแรงขึ้น รวมถึงระบบสาธารณูปโภคที่ดีขึ้น ทำให้ชุมชนนี้กลายเป็น ตัวอย่างที่สมบูรณ์แบบของความเข้มแข็งและความร่วมมือของคนในชุมชน ที่สามารถเปลี่ยนปัญหาให้เป็นโอกาสในการสร้างอนาคตที่มั่นคงและยั่งยืน

ระบบการออมทรัพย์และการจัดสวัสดิการในชุมชน

การดำเนินกิจกรรมกลุ่มออมทรัพย์ในช่วงแรกนั้น มุ่งเน้นการออมเพื่อที่อยู่อาศัยเป็นหลักยังไม่ได้มีการปล่อยกู้แต่อย่างใด ต่อมาสมาชิกเดือดร้อนในเรื่องอื่นๆ เช่น ขาดเงินทุนในการประกอบอาชีพ ค่าเล่าเรียนบุตร หรือเจ็บป่วย ฯลฯ จึงได้จัดสรรเงินบางส่วนมาปล่อยกู้เพื่อช่วยเหลือสมาชิก โดยยังคงสำรองเงินส่วนใหญ่ไว้สำหรับพัฒนาที่อยู่อาศัย นอกจากนี้ทางกลุ่มยังได้สนับสนุนให้มีการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์สำหรับเด็ก เพื่อส่งเสริมให้เด็กรักการออมรู้จักการทำบัญชี โดยได้จัดตั้งกลุ่มตั้งตั้งแต่ปี 2540 มีสมาชิกประมาณ 30 คน และยังได้จัดตั้งกองทุนสวัสดิการ มีวัตถุประสงค์ในการดูแลสมาชิกเมื่อแรกเกิด เจ็บป่วย และเสียชีวิต โดยมีเงื่อนไขในการดูแลกรณีคลอดบุตร 500 บาท เยี่ยมผู้ป่วยหรือเป็นค่าเดินทางไปโรงพยาบาล 300 บาท กรณีเสียชีวิตช่วยเหลือการจัดงานศพ 10,000 บาท

นอกจากนี้ ยังมีการมอบทุนการศึกษาทุกปี โดยนำดอกเบียและกำไรของการบริหารจัดการสหกรณ์ มาจัดแบ่งเป็นทุนการศึกษาแก่บุตรหลานโดยไม่มีเงื่อนไขใดๆ ทุนละประมาณ 800 – 3,000 บาท ขึ้นอยู่กับผลประกอบการสหกรณ์ในแต่ละปี

การบริหารจัดการภายในสหกรณ์ ปัจจุบันมีเงินทุนหมุนเวียนภายในรวม 13,055,108.30 บาท (ณ ปี 2566) หมดหนังกักพอช.แล้ว ทั้งนี้มีการจัดสวัสดิการตามระเบียบข้อบังคับของสหกรณ์ เกิด แก่ เจ็บ ตาย มีการปล่อยเงินกู้ให้กับสมาชิก ในการปรับปรุง ซ่อมแซมที่อยู่อาศัย และด้านเศรษฐกิจ ในการสร้างอาชีพ รายได้เสริมให้กับสมาชิก

เจริญชัยนิมิตใหม่ ชุมชนที่ใช้การปลูกผักและฝักอาชีพเป็นเครื่องมือสร้างความมั่นคง

คนในชุมชนส่วนใหญ่มีรายได้น้อย ไม่มีสวัสดิการดูแลและช่วยเหลือ เช่น ขับมอเตอร์ไซด์รับจ้าง ค้าขาย รับจ้างทั่วไป รายได้ไม่แน่นอนและไม่สม่ำเสมอ เนื่องจากส่วนมากเป็นงานรับจ้างรายวันหรือรายครั้ง รายได้เฉลี่ยค่อนข้างต่ำประมาณ 8,000 – 15,000 บาท/เดือนต่อครัวเรือน บางครอบครัวอาจต่ำกว่านี้ ไม่มีความมั่นคงทางอาชีพ การจ้างงานไม่ต่อเนื่อง โดยเฉพาะในช่วงเศรษฐกิจซบเซา หรือเกิดโรคระบาด (เช่นโควิด-19) มีต้นทุนชีวิตสูง ค่าใช้จ่ายในเมืองหลวงสูง ทำให้รายได้ไม่พอกับค่าครองชีพ รวมไปถึงปัญหาหนี้สิน บางครัวเรือนมีหนี้นอกระบบหรือหนี้สินจากการดำรงชีพ และขาดโอกาสพัฒนาทักษะอาชีพ ไม่ค่อยได้เข้ารับการฝึกอบรมหรือพัฒนาอาชีพใหม่ๆ ที่สามารถสร้างรายได้สูงกว่า

ภายหลังจากการเข้าร่วมโครงการบ้านมั่นคง ชุมชนได้มีการจัดอบรมและส่งเสริมอาชีพเพื่อช่วยเพิ่มรายได้และลดรายจ่ายในครัวเรือนอย่างต่อเนื่อง โดยมีกิจกรรมหลัก เช่น

1. การอบรมฝึกอาชีพการทำอาหาร – ได้รับการสนับสนุนจากสำนักพัฒนาสังคม สำนักงานเขตจตุจักร และมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม เพื่อให้สมาชิกชุมชนสามารถนำความรู้ไปประกอบอาชีพหรือสร้างรายได้เสริมจากการจำหน่ายอาหาร

2. การอบรมการทำน้ำยาล้างจาน – ได้รับการสนับสนุนจากสำนักพัฒนาสังคม สำนักงานเขตจตุจักร และ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ทำให้คนในชุมชนสามารถผลิตใช้เอง เพื่อลดค่าใช้จ่าย และบางครัวเรือนยังต่อยอดเป็นสินค้าเพื่อจำหน่าย

3. กิจกรรมปลูกผักปลอดสารพิษ – ได้รับการสนับสนุนจาก คณะการเกษตร มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม และสำนักงานเขตจตุจักร เป็นการสร้างแหล่งอาหารปลอดภัย ลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือน และสร้างความร่วมมือในชุมชน

หลังจากการอบรมและส่งเสริมอาชีพ ทำให้คนในชุมชนมีความรู้และทักษะใหม่ๆ ที่สามารถนำไปใช้สร้างรายได้เสริมและลดรายจ่ายในครัวเรือนได้จริง หลายครอบครัวมีการปลูกผักกินเอง ทำให้ลดค่าใช้จ่ายด้านอาหาร และยังสร้างความสามัคคีในชุมชนจากการทำกิจกรรมร่วมกัน บางคนสามารถต่อยอดเป็นธุรกิจขนาดเล็ก สร้างรายได้ให้ครัวเรือนอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้คุณภาพชีวิตของคนในชุมชนดีขึ้นและมีความมั่นคงทางเศรษฐกิจมากกว่าเดิม

การพัฒนาอย่างยั่งยืนของชุมชนเจริญชัยนิมิตใหม่ ที่อยู่อาศัย สิ่งแวดล้อม และคุณภาพชีวิต

เดิมชุมชนเจริญชัยนิมิตใหม่ยังขาดการจัดการสิ่งแวดล้อมที่เป็นระบบ ทำให้เกิดปัญหาหลายด้าน ขยะถูกทิ้งไม่เป็นที่และบางจุดมีการเผาขยะในพื้นที่โล่ง ทำให้เกิดกลิ่นเหม็นและมลพิษทางอากาศ ส่งผลกระทบโดยตรงต่อสุขภาพของคนในชุมชนและทำให้ภาพรวมของชุมชนดูไม่น่าอยู่ อีกทั้งสิ่งแวดล้อมโดยรอบยังสกปรก มีแหล่งน้ำนิ่งและที่รกร้างซึ่งกลายเป็นแหล่งเพาะพันธุ์ยุงลายและที่อยู่อาศัยของสัตว์มีพิษ

เช่น หนูและหนู ปัญหาน้ำเสียจากบ้านเรือนก็ถูกปล่อยไหลรวมกันโดยไม่มีระบบบำบัด ทำให้เกิดกลิ่นเหม็นและเป็นอันตรายต่อสุขภาพของคนในพื้นที่ นอกจากนี้ ชุมชนยังขาดพื้นที่สาธารณะและพื้นที่สีเขียว เช่น สวนสาธารณะ สนามเด็กเล่น หรือพื้นที่พักผ่อน ซึ่งทำให้คุณภาพชีวิตของคนในชุมชนอยู่ในระดับต่ำ ทั้งในแง่สุขภาพกาย สุขภาวะทางจิตใจ และความน่าอยู่โดยรวมของชุมชน

ภายหลังจากการพัฒนาโครงการบ้านมั่นคง ชุมชนได้ร่วมกันพัฒนาสิ่งแวดล้อมให้ดีขึ้น โดยการจัดทำระบบการจัดการขยะอย่าง

เป็นระเบียบ มีการรณรงค์คัดแยกขยะและเก็บขยะอย่างสม่ำเสมอ ตามหลักการ 3Rs ทั้งขยะอินทรีย์ ขยะรีไซเคิล ขยะทั่วไป ขยะอันตราย ขยะติดเชื้อ มีการกำจัดของเสียและสิ่งปฏิกูลอย่างถูกวิธี รวมถึงการสร้างพื้นที่สีเขียว ปลูกต้นไม้ จัดทำสวนหย่อม และพื้นที่พักผ่อน เพื่อเพิ่มความร่มรื่นและเป็นแหล่งพักผ่อนของคนในชุมชน นอกจากนี้ยังมีการปรับปรุงระบบระบายน้ำ และรณรงค์ให้คนในชุมชนช่วยกันดูแลรักษาความสะอาด เพื่อลดปัญหาน้ำเสียและ

กลิ่นเหม็น ตลอดจนมีการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้กลับมามีความสมดุลและน่าอยู่มากขึ้น ภายใต้การสนับสนุนของสำนักงานเขตจตุจักร จนเป็นพื้นที่ต้นแบบชุมชนขยะปลอดภัย Zero Waste

พื้นที่นำร่อง “ตู้ห่วยโย” ทำให้คนเจริญชัยนิมิตใหม่เข้าถึงบริการสุขภาพที่มีคุณภาพ

ชุมชนสหกรณ์เคหสถานเจริญชัยนิมิตใหม่ มีความเข้มแข็งและจัดการตนเองภายในชุมชนได้อย่างมีระบบ ซึ่งนอกจากมีการช่วยเหลือกันภายในชุมชนผ่านการบริหารกองทุนในการช่วยเหลือกันตั้งแต่เกิดจนตายแล้ว ยังได้รับการยอมรับจากหน่วยงานให้เป็นพื้นที่ต้นแบบนวัตกรรมบริการ “ตู้ห่วยโย” ด้วยการนำร่องให้บริการตู้ห่วยโย ที่ดำเนินการภายใต้สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (สปสช.) เริ่มในพื้นที่กรุงเทพมหานคร ณ ชุมชนสหกรณ์เคหสถานเจริญชัยนิมิตใหม่เป็นแห่งแรก เพื่อช่วยให้ประชาชน เข้าถึงบริการสุขภาพที่มีคุณภาพและมาตรฐานผ่านระบบออนไลน์ ได้อย่างสะดวกรวดเร็วและใกล้บ้าน พร้อมบริการจัดส่งยาถึงบ้านโดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย ซึ่งช่วยลดความแออัดและระยะเวลารอคอยการรักษาพยาบาล

นายสมศักดิ์ เทพสุทิน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข เป็นประธานพิธีเปิดตู้ห่วยโยเมื่อวันที่ 18 พฤศจิกายน 2567

เจริญชัยนิมิตใหม่ จากชุมชนริมทางรถไฟสู่ต้นแบบ "บ้านมั่นคง" ระดับประเทศ

จากการร่วมโครงการบ้านมั่นคง ทำให้ชุมชนเจริญชัยนิมิตใหม่พัฒนาไปไกลกว่าแค่การมีบ้าน แต่ยังสร้างความเข้มแข็งในหลายด้านจนกลายเป็นต้นแบบให้ชุมชนอื่น อาทิ

การพัฒนาชุมชนอย่างเป็นระบบ: ชุมชนเจริญชัยนิมิตใหม่มีการวางแผนพัฒนาอย่างเป็นระบบและให้สมาชิกเข้ามามีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ มีการจัดตั้งกลุ่มย่อย 5 กลุ่มเพื่อช่วยเหลือดูแลกัน รวมถึงร่วมกับสำนักงานเขตจตุจักรสร้างพื้นที่ส่วนกลาง เช่น พื้นที่สีเขียว ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และสนามกีฬาใต้ทางด่วน

ความสำเร็จที่เป็นรูปธรรม: ชุมชนแห่งนี้เป็นหนึ่งใน 10 โครงการนำร่องบ้านมั่นคงแรกของสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (พอช.) และยังคงรักษาเอกลักษณ์ความเป็นชุมชนไว้ได้ โดยบ้านแต่ละหลังถูกสร้างขึ้นตามความต้องการและความสามารถของสมาชิกเอง

การเชื่อมโยงเครือข่ายและความร่วมมือ: ความสำเร็จของเจริญชัยนิมิตใหม่ไม่ได้เกิดจากการทำงานเพียงลำพัง แต่มาจากการเชื่อมโยงกับหน่วยงานต่างๆ เช่น สำนักงานเขตจตุจักร ที่ให้การสนับสนุนด้านสิ่งแวดล้อม การปลูกผัก และการคัดแยกขยะ นอกจากนี้ สหกรณ์ฯ ยังเป็นส่วนหนึ่งของเครือข่ายสาธารณูปโภคเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับชุมชนนำร่องอื่นๆ ในกรุงเทพฯ

การเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้: จากประสบการณ์และความสำเร็จในการพัฒนาที่อยู่อาศัย ชุมชนเจริญชัยนิมิตใหม่ได้กลายเป็นศูนย์แลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่ชุมชนจากทั่วประเทศให้ความสนใจเข้ามาศึกษา เพื่อนำไปปรับใช้ในการแก้ปัญหาของตนเอง

นวัตกรรมเพื่อชีวิตที่ดีขึ้น: ชุมชนยังเป็นที่นำร่องของนวัตกรรมต่างๆ เช่น “ตู้ห่วยไย” จาก สปสช. ที่ช่วยให้ประชาชนเข้าถึงบริการสุขภาพได้สะดวกและรวดเร็ว นอกจากนี้ ในช่วงสถานการณ์โควิด-19 ชุมชนยังทำหน้าที่เป็นศูนย์พักคอย โดยมีสมาชิกเป็นจิตอาสาผลัดเปลี่ยนกันทำงานเพื่อช่วยเหลือผู้ป่วยในพื้นที่

เสียงจากชุมชน....ผลจากการทำงาน

บ้านมั่นคงเริ่มจากคำถามว่า “เราจะอยู่ร่วมกันอย่างไรให้มีความสุขและมั่นคง” เมื่อชุมชนลงมือปรับปรุงพื้นที่อย่างเป็นระบบ บ้านเรือนได้รับการสร้างใหม่ ถนนและท่อระบายน้ำถูกวางอย่างเป็นระเบียบ ระบบจัดการขยะและพื้นที่สาธารณะถูกออกแบบให้เป็นของทุกคน สิ่งเหล่านี้ไม่ใช่เพียงโครงสร้าง แต่เป็นสัญลักษณ์ของการเริ่มต้นใหม่ สภาพแวดล้อมดีขึ้นอย่างชัดเจน และความรู้สึกปลอดภัยก็กลับมาอยู่ในหัวใจของคน

เด็กๆ มีมุมเล็กๆ ที่ปลอดภัยให้วิ่งเล่นและเรียนรู้ ผู้สูงอายุมีบ้านที่มั่นคงให้พึ่งพาในบั้นปลาย และทุกคนในชุมชนมีสิทธิ์จะภาคภูมิใจกับผลงานที่เกิดจากสองมือของพวกเขาเอง

บ้านมั่นคงจึงไม่ใช่แค่ “บ้าน” ที่สร้างขึ้นเพื่อคนจน แต่คือการสร้าง “ชุมชน” ที่แข็งแรง พึ่งพาตัวเองได้ และมีความฝันที่จะเติบโตไปในระยะยาว เหมือนการบอกกันและกันว่า บ้านหลังนี้...คือบ้านที่มากกว่าคำว่าบ้าน

“ในฐานะแกนนำชุมชนนำร่องโครงการบ้านมั่นคงตั้งแต่ปี พ.ศ.2546 ชุมชนเจริญชัยนิมิตใหม่ จตุจักร กทม. เป็น 1 ใน 10 ชุมชนบ้านมั่นคงทั่วประเทศ รู้สึกยินดีและภาคภูมิใจอยากจะทำให้พี่น้องบ้านมั่นคง จงยืนหยัด มุ่งมั่น พัฒนาบ้านมั่นคงให้เป็นบ้านที่ให้มากกว่า คำว่า บ้าน”

นายวิเชียร แสงพลอย
ประธานชุมชนเจริญชัยนิมิตใหม่